

Europeisk plattform för strategisk teknik (STEP)

EU erkänner att en reaktion på den allt intensivare globala kapplöpningen om teknologisk dominans, där artificiell intelligens, 5G och grön teknik är nycklarna till framgång, är nödvändig. Därför lanserade EU-kommissionen 2020 en ny industristrategi för Europa. Målet var att göra EU:s industri mer miljövänlig, digital och konkurrenskraftig, och att samtidigt stärka EU:s industriella och strategiska oberoende.

Saken är den att EU hamnat på efterkälken när det gäller innovation, produktion och användning av viktig teknik. Andra globala aktörer, såsom Kina, har kommit längre. För att komma ikapp lade EU-kommissionen fram ett förslag om en ny europeisk plattform för strategisk teknik, ofta benämnd med den engelska förkortningen "STEP". STEP-plattformen är skräddarsydd för att fylla de betydande investeringsbehoven i EU:s industrier. Målet är inte bara att komma ikapp de globala ledarna – EU vill själv inta en ledande ställning på området.

Du lyssnar på Höj ribban: bättre lagstiftning. I det här avsnittet tar vi en titt på den europeiska plattformen för strategisk teknik – STEP. Vi ska se hur den kan stärka EU:s suveränitet, minska vårt strategiska beroende av andra, och bana väg för ett mer konkurrenskraftigt och motståndskraftigt EU – ett EU som följer med i den dynamiska tekniska utvecklingen.

Länder i alla delar av världen har insett att de måste stödja företag som jobbar på att bli utsläppsfria och utvecklar digital teknik. 2023 lanserade till exempel Kanada en plan som kallades "Made in Canada", bland annat för att investera i den gröna ekonomin. Samtidigt positionerar sig Kina som en global ledare, både på det ekonomiska och tekniska området. Med sin industriplan "Made in China" för 2025 vill landet förbättra sin konkurrenskraft och sin globala position i tillverkningsbranschen. Det här ska ske genom utveckling av ny teknik och minskat beroende av utländska leverantörer. STEP-plattformen är EU:s svar på sådana planer. Den är tänkt att finansiera projekt som stödjer utvecklingen och tillverkningen av så kallad deep tech och digital teknik. Några exempel på det är artificiell intelligens och maskininlärning, grön teknik som använder förnybar energi från till exempel sol och vind samt bioteknik, som biologiska läkemedel. När det kommer till den gröna och digitala omställningen ska STEP-plattformen hjälpa EU att bli mer strategiskt oberoende, med en mer självförsörjande och motståndskraftig tekniksektor.

Men hur ska EU finansiera de här investeringarna? En del av pengarna ska styras om från andra EU-instrument, men plattformen får också en ytterligare budget på 10 miljarder euro. De totala investeringarna som görs genom STEP-plattformen skulle kunna uppgå till 160 miljarder euro. EU-kommissionen betonar i sitt förslag fördelarna med att i huvudsak använda befintliga EU-medel. De tre viktigaste fördelarna är att pengarna kan fördelas snabbare, att de kan komma från olika källor, och att de i slutändan används mer effektivt. Pengarna ska användas för strategiska projekt som bidrar till utvecklingen av digital och grön teknik och bioteknik. Detta för att kunna möta den gröna och digitala omställningens utmaningar.

En sak som är unik för STEP-plattformen är den så kallade suveränitetsstämpeln. Den är en kvalitetsmärkning som EU-kommissionen kan ge till projekt som bidrar till STEP-plattformens mål. Stämpeln är alltså ett sätt att uppmuntra offentliga och privata aktörer att investera. En annan viktig del av STEP-plattformen är den så kallade suveränitetsportalen, som är en offentlig webbplats där potentiella investerare kan hitta projekt att investera i, som bidrar till den gröna och digitala omställningen i EU. Webbplatsen lyfter fram initiativ som bidrar till de strategiska målen i STEP-plattformen, och sprider information om finansieringsmöjligheter.

EU-kommissionens förslag att inrätta STEP-plattformen behandlades i parlamentet av budgetutskottet och utskottet för industrifrågor, forskning och energi. Utskotten presenterade sedan ett betänkande som antogs av parlamentet som helhet i oktober 2023. Parlamentet beklagade att kommissionen inte hade respekterat sitt åtagande i 2023 års arbetsprogram om att skapa en ny europeisk suveränitetsfond, som skulle vara mer omfattande än den STEP-plattform som kommissionen nu föreslog. Parlamentet noterade dock att även om STEP-plattformen var något begränsad till sin omfattning, skulle den kunna uppnå snabbare resultat genom att använda och samordna befintliga program.

Enligt parlamentet borde STEP-plattformens ses som ett försök, inför ett införande av en mer omfattande suveränitetsfond under nästa budgetperiod.

Som sammanfattning kan sägas att STEP-plattformen är mer än bara ett finansieringsverktyg. Den är ett svar på de enorma strukturella investeringsbehoven i EU:s industrier. Kommissionen ansåg att en gemensam europeisk industripolitik kräver gemensamma EU-medel. STEP-plattformen är ett steg mot en mer innovativ, hållbar och självförsörjande Europeisk union. Plattformen kan också bli föregångare till ett mer omfattande initiativ – en europeisk suveränitetsfond. Ett förslag till en sådan fond från kommissionens sida skulle stärka EU:s industriella kapacitet och locka privata investeringar.

Du har lyssnat på en podd från Europaparlamentet. Läs mer på webbplatsen för parlamentets Think Tank.